

**TÜRKİYE İÇİN
MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ
ve
İlgili Diğer Belgeler**

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI
Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü
tarafından tercüme edilmiştir

Ekim 2005

TÜRKİYE İÇİN MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ
ve
İlgili Diğer Belgeler

- I. Müzakere Çerçeve Belgesi
- II. Konseyin Muvafakatiyle Yapılan Başkanlık Bildirisi
- III. Müzakerelere İlişkin Usul ve Organizasyon
- IV. Türkiye ile Gerçekleştirilen Katılım Konferansında AB Tarafından Yapılan Açış Konuşması
- V. 16-17 Aralık 2004 Tarihli Brüksel Zirvesi Sonuç Bildirgesi (Türkiye Bölümü)

MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ

MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ

Müzakerelere İlişkin İlkeler

1. Müzakereler Türkiye'nin kendi başarısına dayanır ve müzakerelerin hızını Türkiye'nin üyelik koşullarını yerine getirmede kaydettiği ilerleme belirler. Konseyin durumu düzenli olarak izleyebilmesi için, Dönem Başkanlığı veya Komisyon, gerektiğinde Konseyi ayrıntılı bir şekilde bilgilendirir. Birlik, uygun zamanda, müzakerelerin sonuçlandırılması için gerekli koşulların yerine getirilip getirilmediğine karar verir. Bu, Komisyon tarafından hazırlanacak olan ve 6 numaralı paragrafta listelenen koşulların Türkiye tarafından yerine getirildiğini teyit eden bir rapora dayanarak yapılır.
2. Aralık 2004 tarihli Zirvede kararlaştırıldığı gibi, bu müzakereler Avrupa Birliği Antlaşmasınının 49'uncu maddesine dayanmaktadır. Müzakerelerin ortak hedefi üyeliktir. Bu müzakereler, sonucu önceden garanti edilemeyen ucu açık bir süreçtir. Birliğin absorbe etme kapasitesi de dahil, tüm Kopenhag kriterleri göz önünde bulundurularak, Türkiye'nin üyelik yükümlülüklerini tam olarak üstlenecek durumda olmaması halinde Avrupa yapılarına mümkün olan en güçlü bağlarla kenetlenmesi sağlanmalıdır.
3. Genişleme, Birliğin ve üye devletlerin angaje olduğu sürekli gelişme ve bütünleşme sürecini güçlendirmelidir. Birliğin uyumunu ve etkililiğini korumak için her türlü çaba gösterilmelidir. 1993 Kopenhag Zirvesinin Sonuç Bildirgesi uyarınca, Birliğin, Avrupa bütünleşmesine ilişkin ivmesini koruyarak Türkiye'yi absorbe etme kapasitesi, hem Birliğin, hem de Türkiye'nin genel çıkarı açısından önemli bir mülahazadır. Komisyon, müzakere sürecinde bu kapasiteyi, bu üyelik koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin Konsey tarafından yapılacak değerlendirmeye esas teşkil etmek üzere, Ekim 2004 tarihli Türkiye'nin Üyelik Perspektifinden Kaynaklanan Hususlar Hakkında Raporunda (Etki Raporu) ortaya konan tüm konuları kapsayacak şekilde izler.
4. Müzakereler, Türkiye'nin, 1993 Kopenhag Zirvesinde belirlenen, daha sonra büyük bir bölümü Avrupa Birliği Antlaşmasınının 6(1)'nci maddesine dercedilen ve Temel Haklar Şartında beyan edilen siyasi kriterleri yeterli derecede karşılmasına dayanarak başlatılır. Birlik, Türkiye'den, reform sürecini sürdürmesini ve Avrupa içtihat hukuku da dahil olmak üzere, özgürlük, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve temel özgürlüklere saygı gibi ilkeler bakımından daha fazla gelişme kaydetme yönünde çaba sarf etmesini; özellikle işkence ve kötü muamele ile mücadelede sıfır tolerans politikalarına ve ifade özgürlüğü, din özgürlüğü, kadın hakları, sendikal haklar da dahil ILO standartları ve azınlık hakları ile ilgili hükümlerin uygulanmasına ilişkin mevzuatı ve uygulama tedbirlerini konsolide etmesini ve genişletmesini beklemektedir. Birlik ve Türkiye, yoğun siyasi diyaloglarını sürdürecektir. Söz konusu alanlarda kaydedilen ilerlemenin geri dönülmezliğini ve bu ilerlemenin özellikle temel özgürlüklere ve insan haklarına tam saygı gösterilmesi bakımından eksiksiz ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla, kaydedilen ilerleme, bu konuda Konseye düzenli rapor sunmaya davet edilen Komisyon tarafından, 2004 tarihli Etki Raporu, Tavsiye Metni ve İlerleme Raporunda işaret edilen sorunlu hususların tümüne yer vermek suretiyle yakından izlenmeye devam edilir.
5. Türkiye'de, Birliğin temelini oluşturan özgürlük, demokrasi, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin ciddi ve sürekli olarak ihlal edilmesi durumunda, Komisyon kendi inisiyatifiyle veya üye devletlerin üçte birinin talebi üzerine müzakerelerin askıya alınmasını tavsiye eder ve müzakerelerin tekrar başlatılması için

gerekli koşulları önerir. Konsey, böyle bir tavsiye üzerine, Türkiye'yi de dinledikten sonra, nitelikli çoğunlukla, müzakerelerin askıya alınıp alınmamasını ve tekrar başlatılması için gerekli koşulları karara bağlar. Üye devletler, Hükümetlerarası Konferansta, oybirliği genel kuralına halel gelmeksizin, Konsey kararı doğrultusunda hareket eder. Avrupa Parlamentosu bilgilendirilir.

6. Müzakerelerin ilerlemesini, ekonomik ve sosyal yakınsama ve Komisyonun 2'nci paragrafta belirtilen raporları çerçevesinde, Türkiye'nin katılıma hazırlık yönünde kaydettiği gelişme yönlendirir. Bu ilerleme, özellikle aşağıdaki koşullara göre ölçülür:

- Üyelik koşullarını ortaya koyan aşağıda belirtilen Kopenhag Kriterleri:
  - * demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını, azınlıklara saygı gösterilmesini ve azınlıkların korunmasını teminat altına alan kurumların istikrarı;
  - * işleyen bir piyasa ekonomisinin varlığı ve Birlik içindeki rekabet baskısı ve piyasa güçleriyle baş edebilme kapasitesi;
  - * siyasi, ekonomik ve parasal birliğin amaçlarına bağlılık da dahil, üyelikten kaynaklanan yükümlülükleri üstlenme kapasitesi ve müktesebatı etkili bir şekilde uygulayacak ve yürütecek idari kapasite;
- Türkiye'nin iyi komşuluk ilişkilerine koşulsuz bağlılığı ve mevcut sınır anlaşmazlıklarını, gerektiğinde Uluslararası Adalet Divanının yargılama yetkisi de dahil olmak üzere, Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca ihtilafların barışçıl yollardan halli ilkesine uygun olarak çözme taahhüdü;
- Türkiye'nin, kapsamlı bir çözüm için elverişli bir ortamın yaratılmasına katkıda bulunmak üzere atılacak adımlar da dahil olmak üzere, Kıbrıs sorununa Birleşmiş Milletler çerçevesinde ve Birliğin dayandığı ilkeler doğrultusunda kapsamlı bir çözüm bulunması yönündeki çabalara destek vermeye devam etmesi ve Türkiye ile Kıbrıs Cumhuriyeti de dahil tüm AB üyesi devletler arasındaki ikili ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde ilerleme kaydedilmesi;
- Türkiye'nin, Ortaklık Anlaşmasından ve bu Anlaşmayı tüm yeni AB üyesi devletlere teşmil eden Ek Protokolden kaynaklanan yükümlülüklerini (özellikle AB-Türkiye gümrük birliği ile ilgili olanlar) yerine getirmesi ve düzenli bir şekilde gözden geçirilen Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması.

7. Katılım sürecinde, Türkiye'nin üçüncü ülkelere karşı uyguladığı politikaları ve uluslararası kuruluşlardaki tutumlarını (bu kuruluşlara ve düzenlemelere tüm AB üyesi devletlerin taraf olması ile ilgili olanlar da dahil), Birlik ve üye devletler tarafından kabul edilen politikalar ve tutumlar ile aşamalı olarak uyumlaştırması gerekmektedir.

8. Katılım müzakerelerine paralel olarak, Birlik, Türkiye ile yoğun bir siyasi diyalog ve sivil toplum diyalogu içine girer. Kapsayıcı sivil toplum diyalogunun amacı, özellikle Avrupa vatandaşlarının katılım sürecine desteğini temin etmek üzere, insanları bir araya getirerek karşılıklı anlayışı geliştirmektir.

9. Türkiye, diğer katılım müzakerelerinin sonuçlarını, Birliğe katıldığı tarihteki mevcut halleriyle kabul etmek zorundadır.

Müzakerelerin Esası

10. Katılım, Birlik müktesebatı olarak bilinen, Birlik sistemine ve Birliğin kurumsal çerçevesine bağlanan hak ve yükümlülüklerin kabulünü gerektirir. Türkiye bu müktesebatı, katılım tarihindeki haliyle uygulamak zorundadır. Ayrıca, katılım, mevzuat uyumuna ilaveten, müktesebatın zamanında ve etkili olarak uygulanmasını da gerektirir. Müktesebat sürekli olarak gelişmekte olup, aşağıdakileri içermektedir:

- Birliğin temelini oluşturan Antlaşmaların içeriği, ilkeleri ve siyasi hedefleri;

- Antlaşmalar uyarınca kabul edilen mevzuat ve kararlar ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanının kararları;

- Birlik çerçevesinde kabul edilen hukuken bağlayıcı olan veya olmayan diğer işlemler (örneğin, kurumlararası anlaşmalar, ilke kararları, bildirimler, tavsiyeler, kılavuzlar);

- ortak dış ve güvenlik politikası çerçevesinde kabul edilen ortak eylemler, ortak tutumlar, deklarasyonlar, sonuç bildirgeleri ve diğer işlemler;

- adalet ve içişleri çerçevesinde kabul edilen ortak eylemler, ortak tutumlar, imzalanan sözleşmeler, ilke kararları, bildirimler ve diğer işlemler;

- Topluluklar tarafından veya Topluluklar ve üye devletler tarafından birlikte akdedilen uluslararası anlaşmalar ve üye devletlerin Birlik faaliyetlerine ilişkin olarak aralarında akdettikleri uluslararası anlaşmalar.

Türkiye'nin, katılımından uygun bir zaman önce müktesebatın Türkçe'ye tercüme edilmesi ve katılımıyla birlikte AB kurumlarının gerektiği gibi işlemesi için ihtiyaç duyulan yeterli sayıda tercüman ve mütercim yetiştirmesi gerekmektedir.

11. Türkiye'nin bir üye devlet olmasının getireceği tüm hak ve yükümlülükler, Türkiye ve Topluluklar arasındaki mevcut tüm ikili anlaşmaların ve Türkiye tarafından akdedilmiş üyelik yükümlülükleriyle bağdaşmayan tüm diğer uluslararası anlaşmaların sona erdirilmesini gerektirir. Ortaklık Anlaşmasının müktesebattan farklılık gösteren hükümleri, katılım müzakerelerinde emsal teşkil etmez.

12. Müktesebattan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin Türkiye tarafından üstlenilmesi, müktesebatta spesifik uyarlamalar yapılmasını gerektirebilir ve istisnai olarak, katılım müzakereleri sırasında belirlenmesi gereken geçici tedbirlerin alınmasına neden olabilir.

Gerekli hallerde, müktesebatta yapılacak spesifik uyarlamalar, üye devletlerin söz konusu müktesebatı kabul ederken uyguladıkları o müktesebata özgü ilkeler, kriterler ve parametreler temelinde ve Türkiye'nin özellikleri de dikkate alınarak kararlaştırılır.

Birlik, Türkiye tarafından yapılan geçiş düzenlemesi taleplerini, bunların süre ve kapsam bakımından sınırlı olması ve müktesebatın uygulanması için açıkça belirlenmiş aşamaları içeren bir planla desteklenmesi kaydıyla kabul edebilir. İç pazarın genişletilmesiyle bağlantılı alanlarda, düzenleyici tedbirler hızlı bir biçimde uygulanmaya konmalı ve geçiş süreleri kısa ve az olmalıdır; büyük mali harcamalar yapılması da dahil, önemli çaba gerektiren kayda değer uyarlamaların gerektiği durumlarda, uyuma yönelik süregelen,

ayrıntılı ve bütçelendirilmiş bir planın parçası olarak uygun geçiş düzenlemeleri öngörülebilir. Her halükarda, geçiş düzenlemeleri Birliğin kurallarına ve politikalarına değişiklik getirmemeli, bunların düzgün işleyişini aksatmamalı ve rekabetin önemli ölçüde bozulmasına neden olmamalıdır. Bu bağlamda, Birliğin ve Türkiye'nin çıkarları dikkate alınmalıdır.

Uzun geçiş süreleri, derogasyonlar, spesifik düzenlemeler veya daimi korunma hükümleri (yani, korunma tedbirlerinin alınmasına dayanak teşkil eden, daimi surette ileri sürülebilecek hükümler) öngörülebilir. Komisyon, gerektiğinde bu hükümleri, kişilerin serbest dolaşımı, yapısal politikalar veya tarım gibi alanlarda hazırlayacağı önerilere dahil eder. Ayrıca, kişilerin serbest dolaşımının nihai olarak gerçekleştirilmesine ilişkin karar alma süreci, üye devletlere azami rol verilmesine imkan sağlamalıdır. Geçiş düzenlemeleri veya korunma hükümleri, rekabete ve iç pazarın işleyişine olan etkilerine göre gözden geçirilmelidir.

Müktesebatta yapılması gereken ayrıntılı teknik uyarlamaların katılım müzakereleri sırasında belirlenmesi gerekmektedir. Bunlar, Türkiye ile işbirliği halinde hazırlanır ve katılım tarihinde yürürlüğe girmeleri amacıyla Birlik kurumları tarafından uygun bir zamanda kabul edilir.

13. Türkiye'nin katılımının mali veçheleri, ilgili Mali Çerçeve kapsamında ele alınmalıdır. Bunun sonucu olarak, Türkiye'nin katılımı önemli mali sonuçlar yaratabileceğinden, müzakereler, bu konuda gerek duyulabilecek mali reformlarla birlikte ancak 2014 yılından sonraki dönemi kapsayan Mali Çerçevenin oluşturulmasından sonra tamamlanabilecektir. Yapılacak düzenlemeler, mali yüklerin tüm üye devletler arasında adil biçimde paylaşılmasını temin etmelidir.
14. Türkiye, katılımdan itibaren, derogasyon almış bir üye devlet olarak ekonomik ve parasal birliğe iştirak eder ve gerekli koşulları yerine getirdiğine ilişkin bir değerlendirme temelinde alınacak Konsey kararını takiben Euro'yu ulusal para birimi olarak kabul eder. Bu alandaki müktesebatın geri kalanı, katılımdan itibaren tam olarak uygulanır.
15. Özgürlük, adalet ve güvenlik alanına ilişkin olarak, AB üyeliği, Türkiye'nin katılımı birlikte, Schengen müktesebatı da dahil, bu alandaki müktesebatı tümüyle üstlenmesini gerektirmektedir. Bununla birlikte, bu müktesebatın bir bölümü, Türkiye'de ancak, Türkiye'nin hazır olma durumu hakkında yapılacak ilgili Schengen değerlendirmesi temelinde, iç sınırlarda kişilere uygulanan kontrollerin kaldırılmasına yönelik olarak alınacak bir Konsey kararından sonra uygulanır.
16. AB, nükleer güvenliğin tüm veçheleri de dahil olmak üzere, yüksek seviyede bir çevre korumasının önemine dikkat çeker.
17. Müktesebatın tüm alanlarında, Türkiye, müktesebatı etkili bir şekilde uygulamak veya duruma göre katılımdan makul bir süre önce etkili bir şekilde uygulayabilmek amacıyla, kurumlarını, yönetim kapasitesini, idari ve yargısal sistemlerini, hem ulusal hem de bölgesel düzeyde, Birlik standartlarına yükseltmelidir. Daha genel anlamda, bu, etkin ve tarafsız bir kamu hizmeti üzerine kurulmuş iyi işleyen ve istikrarlı bir kamu yönetimini ve bağımsız ve etkin bir yargı sistemini gerektirmektedir.

Müzakere Usulleri

18. Müzakerelerin esası, tüm üye devletlerin ve aday ülkenin katıldığı bir Hükümetlerarası Konferansta ele alınır.
19. Komisyon, Türk makamlarına müktesebatı açıklamak, spesifik alanlarda müzakerelerin açılması için Türkiye'nin hazırlık durumunu değerlendirmek ve müzakerelerde gündeme gelme ihtimali yüksek konulara ilişkin ön verileri elde etmek üzere, tarama olarak adlandırılan, müktesebatın incelenmesine ilişkin resmi bir süreç başlatır.
20. Müktesebat, tarama ve müteakip müzakereler için, her biri spesifik bir politika alanını kapsayan belli sayıda başlıklara bölünür. Bu başlıkların bir listesi Ek'te yer almaktadır. Spesifik müzakere başlıklarından birinde Türkiye veya AB tarafından belirtilen herhangi bir görüş, hiçbir surette diğer başlıklara ilişkin olarak benimsenebilecek pozisyonları etkilemez. Ayrıca, müzakerelerin seyri sırasında spesifik müzakere başlıklarında varılan anlaşmalar, kısmi bile olsalar, bütün müzakere başlıkları için genel bir anlaşmaya varılıncaya kadar, nihai olarak değerlendirilemez.
21. Komisyonun Türkiye için hazırladığı İlerleme Raporlarına ve özellikle tarama sırasında elde ettiği bilgilere dayanarak, Konsey, Komisyonun önerisi üzerine oybirliğiyle hareket ederek, her bir başlığın geçici olarak kapanması ve gerektiğinde açılması için performans kriterleri belirler. Birlik bu kriterleri Türkiye'ye bildirir. Bu kriterler, müzakere başlığına bağlı olarak, özellikle, işleyen bir piyasa ekonomisinin varlığına, müktesebata uyum sağlanmasına ve müktesebatın kilit unsurlarının uygulanmasında yeterli bir idari ve yargısal kapasitenin varlığını ortaya koyacak şekilde tatmin edici bir başarı kaydedilmesine ilişkin olacaktır. Söz konusu kriterler, ilgili hallerde, Ortaklık Anlaşması kapsamındaki taahhütlerin, AB-Türkiye gümrük birliğine ilişkin olanlar ve müktesebat kapsamındaki yükümlülükleri yansıtanlar başta olmak üzere, yerine getirilmesini de içerecektir. Müzakerelerin uzun bir süreye yayılması veya yeni unsurları (yeni müktesebat gibi) kapsama almak için müzakere başlıklarından birine yeniden dönülmesi durumunda, mevcut kriterler güncellenebilir.
22. Türkiye'den, müktesebata ilişkin pozisyonunu belirtmesi ve kriterleri karşılamada kaydettiği ilerlemeyi bildirmesi talep edilir. Uygun idari ve yargısal yapılar vasıtasıyla etkili ve verimli uygulama da dahil olmak üzere, Türkiye'nin müktesebatı doğru biçimde iç hukuka aktarması ve uygulaması müzakerelerin ilerleme hızını belirler.
23. Bu amaca yönelik olarak, Komisyon, kendisi tarafından veya kendi adına uzmanlarca yerinde yapılan incelemeler de dahil olmak üzere mevcut bütün araçları kullanarak, Türkiye'nin tüm alanlarda kaydettiği ilerlemeyi yakından izler. Komisyon taslak AB Ortak Pozisyon Belgelerini Konseye sunarken, ilgili alanda Türkiye'nin kaydettiği ilerleme konusunda da bilgi verir. Konsey, söz konusu başlıktaki müzakerelere ilişkin daha sonraki adımlar hakkında karar verirken bu değerlendirmeyi dikkate alır. AB'nin her bir başlıktaki müzakerelere ilişkin olarak ihtiyaç duyacağı ve Konferansa Türkiye tarafından sağlanacak bilgiye ilave olarak, Türkiye'den, bir başlığın geçici olarak kapatılmasından sonra bile, müktesebata uyum ve uygulamadaki ilerlemeye ilişkin olarak düzenli biçimde ayrıntılı yazılı bilgi vermeye devam etmesi istenir. Geçici olarak kapatılmış müzakere başlıklarına ilişkin olarak, Türkiye'nin önemli performans kriterlerini karşılamada veya taahhütlerini yerine getirmede başarısız olması durumunda, Komisyon müzakerelerin yeniden açılmasını önerebilir.

MÜZAKERE BAŞLIKLARININ ÖN GÖSTERGE NİTELİĞİNDEKİ LİSTESİ

(Not: Bu liste hiçbir şekilde, müzakerelerin uygun bir aşamasında, konuların hangi sıraya göre ele alınacağına ilişkin olarak verilecek kararları etkilemez.)

1. Malların serbest dolaşımı
2. İşçilerin serbest dolaşımı
3. İş kurma hakkı ve hizmet sunumu serbestisi
4. Sermayenin serbest dolaşımı
5. Kamu ihaleleri
6. Şirketler hukuku
7. Fikri mülkiyet hukuku
8. Rekabet politikası
9. Mali hizmetler
10. Bilgi toplumu ve medya
11. Tarım ve kırsal kalkınma
12. Gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı politikası
13. Balıkçılık
14. Ulaştırma politikası
15. Enerji
16. Vergilendirme
17. Ekonomik ve parasal politika
18. İstatistik
19. Sosyal politika ve istihdam¹
20. Girişimcilik ve sanayi politikası
21. Trans-Avrupa ağları
22. Bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu
23. Yargı ve temel haklar
24. Adalet, özgürlük ve güvenlik
25. Bilim ve araştırma
26. Eğitim ve kültür
27. Çevre
28. Tüketici ve sağlığın korunması
29. Gümrük birliği
30. Dış ilişkiler
31. Dış politika, güvenlik ve savunma politikası
32. Mali kontrol
33. Mali ve bütçesel hükümler
34. Kurumlar
35. Diğer hususlar

¹ Bu başlık ayrımcılıkla mücadeleyi ve kadın-erkek arasında fırsat eşitliğini de içerir.

KONSEYİN MUVAFAKATIYLE YAPILAN BAŞKANLIK BİLDİRİSİ

Müzakere Çerçeve Belgesinin ilgili tüm uluslararası kuruluşları kapsayan 7'nci maddesi, bu kuruluşlardan veya bunların üyelerinden herhangi birinin veya Avrupa Birliği üyesi devletlerin karar alma özerkliğine ve haklarına hanel getirecek şekilde yorumlanamaz.

MÜZAKERELERE İLİŞKİN USUL VE ORGANİZASYON

MÜZAKERELERE İLİŞKİN USUL VE ORGANİZASYON

1. Başkanlık

Her birinin birer başkanı olan iki delegasyon arasındaki ikili müzakerelerde geçerli uygulama çerçevesinde, bir Konferans Başkanı seçme sorunu ortaya çıkmayacaktır.

Toplantılara başkanlık etmenin gerektireceği işler, ev sahibi delegasyonun başkanı sıfatıyla Birlik delegasyonu başkanı tarafından yerine getirilir.

2. Bakan ve Başmüzakereci Düzeyindeki Toplantıların Sıklığı - Çalışma Gruplarının Oluşturulması

Toplantıların yapılma sıklığının ihtiyaca göre yeniden düzenlenebileceği anlayışı çerçevesinde, Bakan ve Başmüzakereci düzeyinde en az altı ayda bir kez toplantı yapılması planlanmaktadır.

Müzakereler ağırlıklı olarak, Bakan ve Başmüzakereci düzeyinde gerçekleştirilir. Müzakerelerin objektif gereklerini yerine getirmek dışında, çalışma gruplarının oluşturulması öngörülmemektedir. Çalışma gruplarının oluşturulması halinde, bunlar, belirli çalışma usul ve esasları ve spesifik bir takvim çerçevesinde, Başmüzakerecinin ve AB tarafını temsil eden muhatabının sorumluluğu altında faaliyet gösterecektir.

3. Toplantıların Yeri

Toplantılar Brüksel’de yapılır. Ancak, Nisan, Haziran ve Ekim aylarında, Bakan düzeyindeki toplantılar Lüksemburg’da gerçekleştirilir.

4. Organizasyon

(a) Sekreteryaya

Konferansın sekreteryaya hizmetleri, Avrupa Birliği Konseyi Genel Sekreterinin veya temsilcisinin sorumluluğu altında, Konsey Genel Sekreterliğinin memurları ile Türk delegasyonu tarafından atanan memurlardan oluşan bir ekip tarafından yerine getirilir.

(b) Konferans Giderleri

Taraflardan her biri, kendi seyahat, iaşe ve ibate giderlerini ve Sekreteryanın hizmetinde görevlendirilen personelinin maaşlarını karşılar.

Konferans giderleri (kiralar, büro mobilyaları ve diğer malzemeler, telekomünikasyon, sözlü ve yazılı tercüme hizmetleri, Konferans için görevlendirilen destek personel vb.) Avrupa Birliği Konseyi tarafından sağlanan avanslardan karşılanır.

Bu giderler, Konsey bütçesinde özel bir bütçe başlığı altında gösterilir.

Konsey Genel Sekreterliği, giderlere ilişkin olarak Konferansa yıllık bir mali yönetim raporu sunar. Bu giderler, katılımcılar arasında, üzerinde karşılıklı olarak anlaşmaya varılan usullere uygun olarak bölüştürülür.

(c) Toplantı Dokümanlarının Hazırlanması

Sekreteryadan hazırlanması talep edilebilecek diğer özel dokümanlar saklı kalmak kaydıyla, aşağıdaki düzenlemeler (deneyimler ışığında gerektiğinde değiştirilebilecekleri anlayışı çerçevesinde) kabul edilmiştir.

- (i) Bakan Düzeyindeki Toplantılar
  - Her bir toplantıdan sonra varılan sonuçların bir özetinin, Başmüzakereci ve AB tarafını temsil eden muhatabı tarafından, Sekreteryanın hazırladığı taslaktan yararlanılarak nihai hale getirilmek ve Bakan düzeyindeki gelecek toplantıya resmi onay için sunulmak üzere hazırlanması.
  - Bakan düzeyindeki toplantıların banda kaydedilmiş sözlü dökümü, bir kararın yorumuna ilişkin uyuşmazlık çıkması durumunda başvurulmak üzere Sekreteryanın arşivlerinde muhafaza edilir.
- (ii) Başmüzakereci Düzeyindeki Toplantılar
  - Her bir toplantıdan sonra varılan sonuçların bir özetinin hazırlanması.
  - Konferans Sekreteryası tarafından hazırlanan taslaklardan yararlanılarak Bakan düzeyindeki toplantılara sunulmak üzere raporlar hazırlanması.
- (iii) Çalışma Grupları
  - Konferans Sekreteryası tarafından hazırlanan taslaklardan yararlanılarak Başmüzakereci ve AB tarafını temsil eden muhatabı için raporlar hazırlanması.

**TÜRKİYE İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN KATILIM
KONFERANSINDA
AB TARAFINDAN YAPILAN
AÇIŞ KONUŞMASI**

(Lüksemburg, 3 Ekim 2005)

TÜRKİYE İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN KATILIM KONFERANSINDA AB TARAFINDAN YAPILAN AÇIŞ KONUŞMASI

1. AB üyesi devletler adına, Türkiye'nin seçkin temsilcilerine, ülkenizle katılım müzakerelerini açan Hükümetlerarası Konferansa hoşgeldiniz demekten memnuniyet duyuyorum.
2. Birlik ile ülkeniz arasında, iyi kurulmuş yakın bağlar zaten mevcuttur. İlk akdi ilişkilerimizi, 1963 yılında Ankara Anlaşması olarak bilinen Ortaklık Anlaşmamızı imzaladığımızda kurduk. 1995 yılında, Gümrük Birliğinin son aşamasına geçtik ve 1999 yılında toplanan Helsinki Zirvesinde Türkiye aday ülke olarak ilan edildi. Bunlar, hem siyasi, hem de ekonomik anlamda önemli ve nitelikli adımlardır. Bugün, bu ilişkinin gelişiminde bir diğer önemli adımdır.

Ortaklık Anlaşması, katılım öncesi dönemde ilişkilerimiz için bir çerçeve oluşturmaya devam edecektir. Bu Anlaşma, özellikle sizinle Topluluk arasında ticareti serbestleştirmek suretiyle, Topluluğun dayandığı özgürlükleri genişletme doğrultusunda ilerleme sağlayarak ve aramızda ekonomik ve mali işbirliğini teşvik ederek, aramızdaki çok sıkı bağların kilit bir unsuru olmayı sürdürmektedir.

3. Türkiye'nin 1987 yılındaki üyelik başvurusundan bu yana, AB Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesinin birbirini izleyen kararları, ülkenizin Avrupa perspektifini hazırlayan stratejiyi ve araçları sağlamıştır. Bu, ciddi miktarda katılım öncesi yardımla desteklenen bir Katılım Ortaklığını da kapsamaktadır.
4. 16-17 Aralık 2004 tarihli Zirvenin sonuç bildirgesini hatırlıyoruz. Komisyon tarafından tespit edilen ve Zirve tarafından talep edilen altı adet yasanın yürürlüğe girdiğini not ediyor ve bunların hukukun üstünlüğü ile insan hakları ve temel özgürlüklere saygı çerçevesinde tam olarak uygulanmasını bekliyoruz. Ayrıca, Ankara Anlaşmasının uyarlanmasına ilişkin Protokolün imzalandığını da not ediyoruz. Türkiye'nin 29 Temmuz 2005 tarihli Deklarasyonuna cevaben, Avrupa Topluluğunun ve üye devletlerinin pozisyonu 21 Eylül 2005 tarihli Deklarasyonda ortaya konmuştur.

16-17 Aralık 2004 tarihli Zirve, Konseyden müzakerelerimiz için bir çerçeve belge üzerinde anlaşmasını talep etmişti. Müzakere Çerçeve Belgesi, Konsey tarafından Komisyonun önerisi esas alınarak kararlaştırılmıştır. Belge, beşinci genişleme sürecinin deneyimlerini ve gelişen müktesebatı dikkate almakta olup, Türkiye'nin kendi başarısına, spesifik durumuna ve karakteristiğine göre hazırlanmıştır. Belge, bugün başlattığımız sürecin spesifik gereklerini açıkça ortaya koymaktadır.

Zirvede ayrıca, katılım müzakerelerine paralel olarak, Birliğin her aday ülkeyle, sivil toplumu da içeren kapsamlı bir siyasi ve kültürel diyaloga girmesi kararlaştırılmıştır. Bu diyalog, karşılıklı anlayışın geliştirilmesinde ve ilişkimizin tüm vecheleri hakkında her iki tarafta da bir tartışmanın teşvik edilmesi bakımından önem taşımaktadır.

5. Bugün başlattığımız müzakereler, Avrupa Birliği Antlaşmasınının 49'uncu maddesine dayanmaktadır. Müzakerelerimizin, ülkenizin ve bütün üye devletlerin katıldığı bir Hükümetlerarası Konferans çerçevesinde gerçekleştiğini hatırlatmama izin verin. Bütün

Hükümetlerarası Konferanslarda olduğu gibi, kararlar oybirliğiyle alınacaktır. Müzakerelerin sonuçlandırılması için koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğine zamanı geldiğinde karar vermek, üye devletlere bağlı olacaktır.

6. Yargının bağımsızlığının ve işleyişinin güçlendirilmesi, temel özgürlüklerin (dernek kurma, ifade ve din) kullanılması, asker-sivil ilişkilerinin Avrupa uygulamalarıyla daha da uyumlu hale getirilmesi ve ülkenin güneydoğusundaki durum başta olmak üzere, Türkiye'nin, katılım öncesi strateji ve reformların tam ve etkili biçimde uygulanması doğrultusunda çalışmaya devam etmesi ihtiyacını hatırlatıyoruz. Bu, siyasi reform sürecinin geri dönülmezliğini temin etmelidir. Türkiye'nin barış ve istikrara ve iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesine (mevcut iki taraflı sorunların çözülmesi de dahil) olan bağlılığı çerçevesinde, Türkiye faal olarak bölgesel işbirliğini desteklemelidir. Bu, bölgesel istikrara katkıda bulunacaktır.
7. 1998 yılının sonundan bu yana, Komisyon, Konseye sunulmak üzere, Kopenhag kriterleri ışığındaki gelişmenizi, özellikle müktesebatı ne ölçüde kabul ettiğinizi ve uyguladığınızı değerlendiren İlerleme Raporları hazırlamıştır. Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması ve müktesebatı kabul etme konusunda kaydedilen ilerleme, Ortaklık Anlaşmasının organlarında incelenmektedir. Diğer herhangi bir aday ülke için olduğu gibi, taahhütlerinizin izlenmesi, sizinle sürdürülecek müzakerelere ilişkin Konsey kararlarının şekillenmesinde kilit bir rol oynayacaktır.
8. Müktesebatı zamanında ve etkili biçimde uygulamanız ve idari ve yargısal kapasitenizi bunu başarabilecek düzeye getirmeniz, üyeliğin ön koşullarıdır. Bundan dolayı, zaten başlamış olduğunuz müktesebata yaklaşma artık yoğunlaşmalıdır. Ayrıca, müktesebatta müzakerelerin açılmasından sonra meydana gelecek gelişmeleri de dikkate almak durumunda olacaksınız. Müktesebat, Avrupa Birliği Antlaşmasında belirtildiği üzere, Birliğin dayandığı hedefleri ve ilkeleri de içermektedir. Müktesebat, her üyenin tamamen paylaşmak zorunda olduğu bir değerler bütünüdür.
9. Süreç zorlu ve çetin olacaktır. Ancak, biz sizin azim ve kararlılığınızdan eminiz ve çabalarınızda size destek olacağız. Sizinle bugün bu sürece angaje olmaktan memnuniyet duyuyoruz.

**16-17 ARALIK 2004 TARİHLİ
BRÜKSEL ZİRVESİ
SONUÇ BİLDİRGESİ
(Türkiye Bölümü)**

16-17 Aralık 2004 Tarihli Brüksel Zirvesi Sonuç Bildirgesi (Türkiye Bölümü)

Türkiye

17. Avrupa Konseyi (Zirve), Helsinki Zirvesi Sonuç Bildirgesinde yer alan *Türkiye'nin, diğer aday ülkelere uygulanan kriterler temelinde, Birliğe katılma amacı taşıyan bir aday ülke olduğu* şeklindeki ifadesine atıfta bulunmuş ve bunu takiben Aralık 2004 tarihli toplantısında, *Komisyonun raporu ve tavsiyesi temelinde Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirdiğine karar vermesi durumunda, Avrupa Birliğinin gecikmeksizin Türkiye ile katılım müzakerelerini başlatacağı* sonucuna varmıştır.

18. Zirve, Türkiye'nin geniş kapsamlı reform sürecinde göstermiş olduğu kararlı ilerlemeyi memnuniyetle karşılamış ve Türkiye'nin bu reform sürecini devam ettireceğine dair inancını ifade etmiştir. Ayrıca, Türkiye'den, Komisyon tarafından tespit edilen altı adet yasal düzenlemenin yürürlüğe konulmasına yönelik çabalarını etkin bir şekilde sürdürmesini beklemektedir. Siyasi reform sürecinin geri dönülmezliğinin temin edilmesi ve bu sürecin, özellikle temel özgürlükler ve insan haklarına saygı gösterilmesi bağlamında tam, etkili ve kapsamlı şekilde uygulanmasının sağlanması için, Komisyon söz konusu süreci yakından izlemeye devam edecektir. Bu amaçla, Komisyon, işkence ve kötü muameleyle karşı sıfır tolerans politikasının uygulanması da dahil olmak üzere, Konseye, 2004 Yılı İlerleme Raporunda ve Tavsiye Metninde dikkat çekilen hususları düzenli şekilde rapor etmeye davet edilmiştir. Avrupa Birliği, siyasi reformlarda kaydedilen ilerlemeyi, reform sürecinin önceliklerini ortaya koyan bir Katılım Ortaklığı Belgesi çerçevesinde yakından izlemeye devam edecektir.

19. Zirve, Türkiye'nin, Ankara Anlaşmasının, 10 yeni AB üyesi ülkenin katılımını dikkate alacak şekilde uyarlanmasına ilişkin Protokolü imzalama kararını memnuniyetle karşılamıştır.

Bu çerçevede, Türkiye'nin, "Türk Hükümeti, katılım müzakerelerinin fiilen başlamasından önce ve Avrupa Birliğinin mevcut üyelerini dikkate alarak, gerekli uyarlamalar üzerinde mutabakata varılması ve bunların tamamlanmasını müteakip, Ankara Anlaşmasının uyarlanmasına ilişkin Protokolü imzalamaya hazır olduğunu teyit eder" şeklindeki deklarasyonunu memnuniyetle karşılamıştır.

20. Zirve, iyi komşuluk ilişkilerine koşulsuz bağlılık ihtiyacının altını çizerek, Türkiye'nin, komşularıyla ilişkilerini geliştirmesini ve mevcut sınır ihtilaflarının Birleşmiş Milletler Şartının uyuşmazlıkların barışçıl yollardan halli ilkesine uygun olarak çözüme kavuşturulması için ilgili üye devletlerle işbirliğine devam etmeye hazır olmasını memnuniyetle karşılamıştır. Zirve, konuya ilişkin olarak, başta Helsinki Zirvesi Sonuç Bildirgesi olmak üzere, önceki sonuç bildirelerine uygun olarak, süregelen uyuşmazlıklara ilişkin durumu gözden geçirmiş ve bu amaca yönelik istikşafi mahiyetteki temasları memnuniyetle karşılamıştır. Bu bağlamda, Zirve, katılım sürecine etkisi bulunan mevcut uyuşmazlıkların, gerektiğinde çözüm için Uluslararası Adalet Divanına götürülmesi yönündeki görüşünü teyit etmiştir. Zirve, kaydedilen gelişmeler konusunda bilgilendirilecek ve gerektiğinde bunları gözden geçirecektir.

- 21.** Zirve, Avrupa Parlamentosunun 15 Aralık 2004 tarihli kararını göz önünde tutmuştur.
- 22.** Zirve, Komisyon tarafından belirlenmiş olan altı adet yasal düzenlemenin kabul edilmesini memnuniyetle karşılamıştır. Yukarıda belirtilen hususlar ve Komisyon tarafından hazırlanan İlerleme Raporu ve Tavsiye Metni ışığında, Zirve, söz konusu yasal düzenlemelerin yürürlüğe girmesi kaydıyla, Türkiye'nin katılım müzakerelerinin açılması için Koppenhag siyasi kriterlerini yeterli ölçüde karşıladığına karar vermiştir.

Zirve, Komisyonu, 23'üncü paragrafta belirtilen hususlar temelinde, Türkiye ile yürütülecek müzakerelerin çerçevesine ilişkin bir öneri hazırlayarak Konseye sunmaya davet etmiştir. Zirve, müzakerelerin 3 Ekim 2005 tarihinde açılması amacıyla, Konseyden söz konusu çerçeve üzerinde mutabakata varmasını talep etmiştir.

Müzakerelerin Çerçevesi

- 23.** Zirve, aday ülkelerin her biriyle yürütülecek katılım müzakerelerinin bir müzakere çerçevesine dayanması üzerinde uzlaşmaya varmıştır. Beşinci genişleme sürecindeki tecrübeler ve gelişmekte olan müktesebat göz önünde bulundurularak, Komisyonun önerisi üzerine Konsey tarafından oluşturulacak her bir çerçeve, her bir aday ülkenin kendi başarısına, özel durumuna ve niteliklerine göre aşağıdaki unsurları ele alacaktır.

- Daha önceki müzakerelerde olduğu gibi, bir tarafta üye ülkelerin, diğer tarafta aday ülkenin yer aldığı ve kararların oybirliğiyle alındığı bir Hükümetlerarası Konferans çerçevesinde yürütülen müzakerelerin esası, her biri spesifik bir politika alanını kapsayan başlıklara ayrılacaktır. Komisyonun tavsiyesi üzerine oybirliğiyle hareket eden Konsey, her bir müzakere başlığının geçici olarak kapatılması ve gerektiğinde açılması için gerekli performans kriterlerini belirleyecektir. Bu kriterler, ilgili müzakere başlığına bağlı olarak, müktesebata uyum sağlanmasına, müktesebatın tatmin edici bir seviyede uygulanmasına ve Avrupa Birliği ile akdi ilişkilerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin olacaktır.
- Uzun geçiş süreleri, derogasyonlar, spesifik düzenlemeler veya daimi korunma hükümleri (yani, korunma tedbirlerinin alınmasına dayanak teşkil eden, daimi surette ileri sürülebilecek hükümler) öngörülebilir. Komisyon, gerektiğinde bu hükümleri, kişilerin serbest dolaşımı, yapısal politikalar veya tarım gibi alanlarda, hazırlayacağı her bir müzakere çerçevesi önerisine dahil eder. Ayrıca, kişilerin serbest dolaşımının nihai olarak gerçekleştirilmesine ilişkin karar alma süreci, üye devletlere azami rol verilmesine imkan sağlamalıdır. Geçiş düzenlemeleri veya korunma tedbirleri, rekabete ve iç pazarın işleyişine olan etkilerine göre gözden geçirilmelidir.
- Aday ülkenin Birliğe katılımının mali veçheleri, ilgili Mali Çerçeve kapsamında ele alınmalıdır. Bunun sonucu olarak, müzakerelere henüz başlamamış ve Birliğe katılımı mali reform gerektirecek kadar büyük mali sonuçlar yaratacak olan adaylar ile müzakereler, bu konuda gerek duyulabilecek mali reformlarla birlikte ancak 2014 yılından sonraki dönemi kapsayan Mali Çerçevenin oluşturulmasından sonra tamamlanabilecektir.

- Müzakerelerin ortak hedefi Birliğe üyeliktir.

Sonuçları önceden garanti edilemeyen bu müzakereler açık uçludur.

Tüm Kopenhag kriterleri göz önünde bulundurularak, aday ülkenin, üyelik yükümlülüklerini tam olarak üstlenecek durumda olmaması halinde, Avrupa yapılarına mümkün olan en güçlü bağlarla kenetlenmesi sağlanmalıdır.

- Bir aday ülkede, Birliğin temelini oluşturan özgürlük, demokrasi, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin ciddi ve sürekli olarak ihlal edilmesi durumunda, Komisyon kendi inisiyatifiyle veya üye devletlerin üçte birinin talebi üzerine müzakerelerin askıya alınmasını tavsiye eder ve müzakerelerin tekrar başlatılması için gerekli koşulları önerir. Konsey, böyle bir tavsiye üzerine, aday ülkeyi de dinledikten sonra, nitelikli çoğunlukla, müzakerelerin askıya alınıp alınmamasını ve tekrar başlatılması için gerekli koşulları karara bağlar. Üye devletler, Hükümetlerarası Konferansta, oybirliği genel kuralına hanel gelmeksizin, Konsey kararı doğrultusunda hareket eder. Avrupa Parlamentosu bilgilendirilir.
- Katılım müzakerelerine paralel olarak, Birlik her aday ülkeyle kapsamlı bir siyasi ve kültürel diyaloga girecektir. Bu kapsamlı diyalog, kişileri bir araya getirerek karşılıklı anlayışı iyileştirmek amacıyla sivil toplumu da kapsayacaktır.